

החוג לכלכלת סביבה וניהול בפקולטה לחקלאות, מזון וסביבה ע"ש רוברט ה. סמית

מידע כללי

- ✓ החוג לכלכלת סביבה וניהול של האוניברסיטה העברית מציע תכנית לימודים איכותית, מגוונת, ובעלת אוריינטציה יישומית בתחומי הכלכלה, הניהול, לכלכלת סביבה ומשאבי טבע, כלכלה חקלאית, ועוד.
- ✓ החוג מציע תכניות לימודים ברמות בוגר, מוסמך ודוקטור - כל זאת באווירה ביתית בקמפוס הירוק של הפקולטה לחקלאות ברחובות (5 דקות הליכה מתחנת הרכבת).
- ✓ לחוג היסטוריה של למעלה מ-60 שנה והוא בעל מורשת של מצוינות ומדורג בתחומו בעשירון העליון בעולם.
- ✓ חברי הסגל האקדמי של החוג הם בעלי תואר דוקטור מהטובות שבאוניברסיטאות העולם ורבים מהם החלו את דרכם כתלמידים בחוג אותו הם מובילים כיום.
- ✓ השכלה אקדמית היא נכס לכל החיים. החוג לכלכלת סביבה וניהול עושה כל מאמץ על מנת שהתלמידים יפיקו את המרב מלימודיהם. תכנית ההוראה כוללת מגוון של קורסים ברמה ובאיכות המקבילה למוסדות ההוראה המובילים בעולם. חלקה הראשון של תוכנית הלימודים לתואר בוגר מוקדש ללימודי יסוד מעמיקים בתורת הכלכלה, במתמטיקה ובסטטיסטיקה. בהמשך ניתן ללמוד קורסים בתחומי ניהול אוניברסאליים כגון חשבונאות, מימון, שיווק, אסטרטגיה וקבלת החלטות. בנוסף קיימים לימודי התמחות ייחודיים בנושאי כלכלת סביבה, כלכלת משאבי טבע, כלכלת החקלאות והמגזר הכפרי וכלכלה בשילוב ביוטכנולוגיה.

מהי מטרתו של החוג לכלכלת סביבה וניהול?

מטרת החוג להכשיר אנשי מעשה וחוקרים בתחומי הכלכלה והניהול ככלל, ולהקנות התמחות נוספת בניהול מערכות בעלות זיקה למדעי הטבע, החיים והסביבה. בוגרי החוג מועסקים במגוון רחב של עיסוקים ומשרות, בסקטור הפרטי, במערכת הבנקאות, בשוק ההון ובסקטור הממשלתי.

מה מקנים הלימודים בחוג לכלכלת סביבה וניהול?

בוגרי החוג מעידים כי במהלך לימודיהם הוקנה להם ידע כלכלי מקצועי רחב ושליטה בכלי ניהול וניתוח כמותיים אשר פתחו בפניהם אפשרויות תעסוקה מגוונות, וכל זאת באווירה מאירת פנים ותומכת. בוגרי החוג מבוקשים מאוד בכל ענפי המשק, הן בחברות פרטיות והן במוסדות ממשלתיים. רבים מהבוגרים ומסגל החוג מילאו וממלאים תפקידי מפתח במשק כגון מנכ"לים של חברות ענק ("טבע", "תנובה", "כימיקלים לישראל") ושל משרדי ממשלה (אוצר, ביטחון, איכות הסביבה), וכן תפקידי ניהול בכירים בבנק ישראל, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד החקלאות, בנקים מסחריים, חברות ביטוח, חברות פרסום, חברות בשוק ההון וחברות ייעוץ. בפני הבוגרים פתוחות גם אפשרויות רבות להמשך לימודים לתארים מתקדמים, במסגרת החוג או באוניברסיטאות אחרות בארץ ובעולם. אלו שבחרו במסלול האקדמי עשו זאת בהצלחה מרובה.

מהו ייחודו של החוג לכלכלת סביבה וניהול?

החוג לכלכלת סביבה וניהול מכשיר כלכלנים בעלי ידע רחב בתחום הניהול, ובנוסף הוא מציע שילוב ייחודי של לימודי כלכלה וניהול עם מדעי הטבע והחיים, תוך מתן אפשרות לתלמיד לקבוע את המשקל היחסי של שני התחומים הללו על ידי בחירת מסלול לימודים התואם את העדפותיו. משרעת האפשרויות נעה בין מסלול הכולל לימודי כלכלה וניהול בלבד, עם התמחות אפשרית בשיווק ומימון או בלימודי הכנה ללימודי מוסמך במנהל עסקים בירושלים, עבור דרך חטיבות המשלבות לימודי סביבה וחקלאות, וכלה בתכנית המשלבת לימודי כלכלה וביו-טכנולוגיה. הלימודים בחוג שמים דגש על היבטים היישומיים הנדרשים מכלכלנים בשוק העבודה.

מהו היקף תכנית הלימודים ואיזה תואר מקבלים בסוף?

הלימודים לתואר "בוגר" בחוג לכלכלת סביבה וניהול נמשכים 3 שנים. תוכנית הלימודים מחייבת לעמוד בדרישות קורסים במסכה של 126 נ"ז, מהם (בהתאם למסלול הנבחר) כ-80 נ"ז קורסי חובה, כ-35 נ"ז קורסי חובת בחירה, והשאר קורסי בחירה. בסיום, הסטודנט מקבל תואר "בוגר" של האוניברסיטה העברית במדעי החקלאות בחוג לכלכלת סביבה וניהול, תוך ציון חטיבת ההתמחות היה ובחר באחת מחטיבות החוג.

אילו מסלולי לימוד אפשריים בחוג?

תלמידי החוג מתקבלים למסלול לתואר "בוגר" בכלכלת סביבה וניהול (1710).

תלמידי החוג המעוניינים בהתמחות נוספת יכולים להצטרף לאחת משלוש החטיבות:

1. חטיבת "חקלאות ואיכות הסביבה" (1701) - הלימודים בחטיבה משלבים לימודי כלכלה עם התמחות במדיניות להגנת הסביבה וניהול משאבי טבע. לבוגרי החטיבה ידע במדעי הטבע, האקולוגיה, החוק ומוסדות הניהול הקשורים בתחום איכות הסביבה. הרישום לחטיבה הוא בשנת הלימודים הראשונה.
2. חטיבת "שיווק ומימון" (1715) - במסגרת התוכנית מוצעים קורסים ייחודיים בתחומי השיווק והמימון, וכן סדנאות שמטרתן היא להכשיר תלמידים לבצע פרויקטים של מחקר בתחומי השיווק והמימון, כולל סקירת ספרות, ניסוח השערות מחקר, איסוף נתונים וניתוחם, כתיבת דו"ח והצגה בפני קהל. תלמידים מצטיינים זכאים למלגות הצטיינות. הרישום לחטיבה הוא בשנת הלימודים השנייה.
3. חטיבה "חקלאות" (1722) - המסלול של כלכלת סביבה וניהול וחטיבה בחקלאות מכשיר כלכלנים בעלי ידע נרחב במדעי החיים בכלל, ובאגרונומיה בפרט. תחומי ידע אלו חיוניים לאלו המתעתדים לעבוד בסקטור הממשלתי בתחום החקלאות, בניהול משקים במגזר הכפרי, וככלכלנים בחברות המתמחות בפיתוח הטכנולוגיה החקלאית ותעשיית המזון בארץ ובעולם. הרישום לחטיבה הוא בשנת הלימודים הראשונה.

תכניות לימודים משולבות (מותנות בקבלה מראש):

◀ **כלכלת סביבה וניהול + הכנה למוסמך במנהל עסקים בירושלים (7217)** - תכנית לימודי הבוגר ברחובות כוללת קורסי תשתית המהווים דרישה מוקדמת ללימודי מוסמך במנהל עסקים בירושלים, ומאפשרת קבלה לתואר מוסמך ללא צורך במבחן GMAT.

◀ **כלכלת סביבה וניהול וביוטכנולוגיה בחקלאות (9510)** – משך הלימודים 3 שנים בהיקף של 150 נ"ז. הביוטכנולוגיה משלבת קשת רחבה של נושאים ממדעי החיים ועד למדעי המחשב, ועוסקת בפיתוח ויישום טכנולוגיות ביולוגיות לייצור תרופות, מערכות דיאגנוסטיקה ומזון. תחום זה מתרחב כל העת, ואין ספק שבעתיד מרבית ייצור המזון והתרופות בעולם יסתמך על טכנולוגיות אלה. תכנית לימודים מאתגרת זו מכשירה את בוגריה להיות גם כלכלנים וגם ביו-טכנולוגים. שילוב זה מקנה יתרון לאנשי מקצוע המעוניינים להשתלב בתפקידי ניהול בתעשייה הביוטכנולוגית ו/או להמשיך ללימודים מתקדמים בכלכלת סביבה וניהול או בביוטכנולוגיה.

האם ניתן לשלב את הלימודים עם עבודה?

לימודים לתואר בוגר בכלכלת סביבה וניהול באוניברסיטה העברית – האוניברסיטה המובילה בישראל - הם תובעניים, ועמידה מוצלחת בדרישות התואר מחייבת הקדשת מירב הזמן ללימודים. יחד עם זאת, סטודנטים רבים מצליחים לשלב לימודים ועבודה, בעיקר בשנת הלימודים השלישית, לאחר שרכשו מיומנויות למידה וידע מקצועי הנדרש בשוק. החוג מסייע לסטודנטים להשתלב בשוק העבודה באמצעות אתר הפייסבוק שלו, בו מפורסמות על בסיס יומי הצעות עבודה חדשות לכלכלנים. הגישה לאתר מתאפשרת לסטודנטים ולבוגרי החוג בלבד, שרבים מהם כבר מצאו באמצעותו מקומות עבודה, הן כסטודנטים במשרות חלקיות והן כבוגרים במשרות מלאות.

מי הם חברי סגל המחלקה לכלכלת סביבה וניהול ומה הם תחומי התמחותם?

המחלקה לכלכלת סביבה וניהול כוללת כתריסר חברי סגל הניצבים בחזית המחקר המדעי בתחומי התמחותם, ומחקריהם מתפרסמים בכתבי העט המדעיים היוקרתיים בעולם. רבים מחברי הסגל משמשים גם בעמדות מפתח בחברי דירקטוריון, יועצים ומנהלים במוסדות ממשלתיים ואחרים. תלמידים שיעמדו בדרישות הסף וירצו להמשיך לתארים מתקדמים יוכלו להשתלב במחקרים אלו במסגרת עבודות התיזה לתואר מוסמך ודוקטור. להלן רשימה חלקית של תחומי התמחות ומחקר: כלכלת סביבה, כלכלת משאבי טבע, כלכלה ציבורית ומדינית, מדיניות חקלאית בישראל ובעולם, כלכלה כללית ויישומית, כלכלה פוליטית, כלכלת משק המים, כלכלה התנהגותית וקבלת החלטות, כלכלת מאקרו וצמיחה, מימון הפירמה ושוק ההון, אגרי-ביזנס: שיווק וניהול פיננסי, כלכלת המשפחה הכפרית, כלכלת קואופרטיבים, פיתוח אזורי וכפרי, תיירות כפרית, כלכלת צמיחה ופיתוח.

יצירת קשר

אתר החוג: <http://departments.agri.huji.ac.il/economics717>

כתובת הפייסבוק: <https://www.facebook.com/environmental.economics1>

מזכירות החוג: גב' מירי ארזי: טלפון: 08-9489230, E-mail: miriguy@savion.huji.ac.il

גב' דבורה חדד: טלפון: 08-9489845, E-mail: dvoraha@savion.huji.ac.il

חטיבות התמחות ותוכניות משולבות בחוג לכלכלת סביבה וניהול

חטיבת איכות הסביבה (מסלול 1701)

במסגרת הפעילות הכלכלית מיוצרים מוצרי צריכה ושירותים המקנים תועלת רבה לצרכנים. ואולם, אותה פעילות עצמה מייצרת גם תוצרי לוואי כגון רעש, ריחות, פגיעה נופית ופליטות של מזהמים לאוויר לקרקע ולגופי מים, אשר פוגעים בסביבת האדם ובאיכות חיו. הפחתת הפגיעה בסביבה על ידי צמצום תוצרי הלוואי הללו מחייבת הפניית משאבים, הבאה על חשבון ייצור אותם מוצרים ושירותים. היכן אם כן עובר "שביל הזהב" שבין הוויתור על מוצרים ושירותים בתמורה למניעת פגיעה סביבתית ושיפור איכות החיים? עם שאלות מסוג זה מתמודדים מקבלי החלטות בבואם לקבוע את מדיניות השמירה על הסביבה וניצול משאבי הטבע. התחום המדעי העוסק בכלכלת משאבי הטבע והסביבה נותן בידי מקבלי החלטות כלים כמותיים להערכת תרומתם הכלכלית של משאבי הטבע והסביבה ועל ידי כך מאפשר לקבוע מדיניות מאוזנת ושקולה ה"הולכת בשביל הזהב".

המסלול של כלכלת סביבה וניהול וחטיבת איכות הסביבה מכשיר כלכלנים בעלי ידע במדעי הטבע, האקולוגיה, החוק והניהול

הקשורים בתחום איכות הסביבה. בוגרי המסלול רוכשים יתרון בתחום תעסוקה ההולך ומתרחב כתוצאה מהתגברות הפעילות התעשייתית, גידול האוכלוסין, עליית רמת החיים, התדלדלות משאבי הטבע והתעצמות הפגיעה בסביבה והשפעתה על רווחת האדם. על פי תחזית צמיחת מקצועות שפרסמה לאחרונה רשת המידע התעסוקתית של משרד העבודה האמריקאי, כלכלני סביבה משתייכים לארבעת קבוצות בעלי המקצוע שהביקוש אליהם צפוי לגדול משמעותית, כאשר הדבר יתבטא הן בצורך מיידי בשוק והן בנכונות לשלם שכר גבוה יחסית. בישראל, העלייה בהכנסה וברמת החיים מובילים להחמרה עקבית בתקנות השמירה על הסביבה ולהטלת האחריות המשפטית על פירמות מזהמות, וכתוצאה מכך להטמעת סיכונים סביבתיים בשיקולי השקעה וניהול סיכונים בגופים מוסדיים ופרטיים. בנוסף, גילוי מאגרי הגז בישראל מגדיל את העניין והפעילות בתחום כלכלת משאבי הטבע.

חטיבת שיווק ומימון (מסלול 1715)

מוצר, מחיר, הפצה, פרסום, מיתוג, אינפורמציה, תפיסת איכות -- מושגים אלו מהווים נושאים לדיון והחלטות כחלק משגרת יומה של מחלקת השיווק בכל פירמה הפועלת בשוק תחרותי. פירמה שלא תשכיל לשווק את מוצריה תוך הבנת המאפיינים של המוצרים, של הלקוחות ושל המתחרים צפויה להיכשל עסקית. גיוס הון, הלוואות, מניות, אגרות חוב, השקעות -- מושגים אלו, הלקוחים מתחום המימון, משומשים תדירות על ידי המנהלים הפיננסיים בכל פירמה. פירמה שלא תשכיל לנהל היטב את סיכונה, את נכסיה הכספיים ואת תזרים המזומנים שלה עלולה לפשוט את הרגל. פירמות הפועלות בתחומי החקלאות והמזון מתמודדות עם אתגרים שיווקיים ומימוניים ייחודיים, הנובעים מחשיפה מוגברת לסיכונים כגון אירועים של תנאי מזג אוויר קיצוניים, ושינויים פתאומיים בהרגלי התזונה ובהעדפות הצרכנים לגבי טעמים, סיכונים בריאותיים, ועוד. לפיכך, הביקוש לכלכלנים בעלי רקע בשיווק ובמימון בסביבה העסקית הייחודית לתחומים כגון ביו-טכנולוגיה, יצוא חקלאי ושיווק מוצרי מזון עולה על ההיצע, והיקפי הפעילות במגזרים הכלכליים העוסקים בחקלאות וביוטכנולוגיה נמצאים במגמת עליה מתמדת. **המסלול של כלכלת סביבה וניהול וחטיבת שיווק ומימון מכשיר בוגרים בעלי התמחות מוערכת בשוק, ולא בכדי רבים מהם מועסקים בתנאים אטרקטיביים ומאיישים עמדות מפתח במגוון מגזרים במשק.** במסגרת התוכנית מוצעים קורסים ייחודיים בתחומי השיווק והמימון, וכן סדנאות שמטרתן היא להכשיר תלמידים לבצע פרויקט מחקר הכולל סקירת ספרות, בניית השערות מחקר, איסוף נתונים וניתוחם, כתיבת ד"ח מדעי והצגה בפני קהל.

חטיבה בחקלאות (מסלול 1722)

בשנות השישים של המאה העשרים הייתה ישראל מדינה מתפתחת, שהחקלאות היוותה 60% מתוצרתה הגולמית. כיום מדינת ישראל היא מדינה מפותחת, כך שחלקה של החקלאות בתוצר הלאומי הגולמי וביצוא נמוך מ-2%, למרות שבמהלך תקופה זו גדל פריון הענף ביותר מפי 20. הגידול בפריון הוא תוצאה של קידום טכנולוגי. ישראל הפכה מיצואנית של תוצרת חקלאית ליצואנית של טכנולוגיות חקלאיות ושל ידע אגרונומי המבוקש במדינות מתפתחות ומפותחות כאחד. פוטנציאל הגידול בביקוש לידע זה קיים בעיקר במדינות המתפתחות, כיוון שהעוני והרעב השוררים ברובן לא נובע בדרך כלל ממחסור במשאבים, אלא ממחסור בתשתיות, טכנולוגיות וידע לגבי דרך הניצול שלהם באופן יעיל. התעשיות החקלאיות בישראל אינן ממתונות להתממשות פוטנציאל זה; הן מסיעות לו להתממש על ידי הקמת חוות חקלאיות באפריקה, אסיה ואמריקה הלטינית, בניהול ישראלי המשלב ידע כלכלי ואגרונומי. חוות אלו מהוות דוגמה קלאסית לכך שהשילוב של ידע בתחומי הכלכלה, הניהול והחקלאות חיוני להצלחה. על כך יעידו דווקא הכישלונות של אחרים: ישנן חוות חקלאיות שהוקמו באפריקה בהשקעות אדירות, אך קרסו כלכלית, כיוון שמנהליהן לא ידעו כיצד להתחשב בהשפעתם של תהליכי המלחת הקרקעות ומקורות המים על התפוקה החקלאית.

המסלול של כלכלת סביבה וניהול והחטיבה בחקלאות מכשיר כלכלנים בעלי ידע נרחב במדעי החיים בכלל, ובאגרונומיה בפרט. תחומי ידע אלו חיוניים לאלו המתעדתים לעבוד בסקטור הממשלתי בתחום החקלאות, בניהול משקים במגזר הכפרי, וככלכלנים בחברות המתמחות בפיתוח הטכנולוגיה החקלאית ותעשיית המזון בארץ ובעולם. בוגרי המסלול רוכשים יתרון בתחום תעסוקה ההולך ומתרחב כתוצאה מגידול בביקוש למזון בגין גידול האוכלוסין ועליית רמת החיים מחד, והתדלדלות המשאבים מאידך.

כלכלת סביבה וניהול וביוטכנולוגיה בחקלאות (מסלול 9510)

עוד בימי קדם פיתח האדם טכנולוגיות הנסמכות על תהליכים ביולוגיים לצורך ייצור מוצרים, כולל אפיית לחם, הכנת גבינות, יין ובירה, ועיבוד סיבי פשתן, משי ועורות, וזאת מבלי להבין את הצד המדעי של תהליכים אלו. מדע הביוטכנולוגיה עוסק בניצול תהליכי החיים במערכות ביולוגיות (כולל נשימה, תזונה, הפרשה, רבייה, תורשה ועוד) לצורך ייצור מוצרים בתחומי התעשייה, הרפואה, החקלאות והקוסמטיקה, תוך שימוש בתאים, רקמות ומיקרואורגניזמים, או בחומרים המופקים מהם כגון גנים, אנזימים והורמונים. בזכות גילויים מדעיים בתחום ההנדסה הגנטית זוכות בשנים האחרונות פירמות רבות העוסקות בביוטכנולוגיה להצלחה רבה, ביניהן חברת הדגל הישראלית "טבע". על כן מהווה תחום פורץ דרך זה מקור תעסוקה מבטיח לכל העוסקים בו.

התכנית המשולבת בכלכלת סביבה וניהול וביוטכנולוגיה בחקלאות מכשירה בוגרים שהם כלכלנים וביוטכנולוגיים כאחד, ובכך פותחת בפניהם אופקי תעסוקה מגוונים, הן בתחומי הפיתוח הביוטכנולוגי והן בשדרות הניהול והיזמות העסקית. תכנית הלימודים המאתגרת כוללת קורסים בהיקף של 150 נ"ז ומחייבת את תלמידיה לעמוד בדרישות של קורסי המפתח בשני התחומים. הקורסים בביוטכנולוגיה כוללים היבטים הקשורים הן לבעלי חיים, הן למיקרואורגניזמים ולמזון והן לצמחים, והתלמידים נחשפים לרקע התיאורטי הדרוש ומתנסים בעבודת מעבדה תוך שימוש בטכנולוגיות מתקדמות.

כלכלת סביבה וניהול + הכנה למוסמך במנהל עסקים בירושלים (מסלול 7217)

מנהל עסקים הוא תחום אינטרדיסציפלינרי העוסק בתורת הניהול של ארגונים, טכניקות לקבלת החלטות, קביעת אסטרטגיות ויעדים. במסגרת תכנית זו, הלימודים לתואר בוגר בכלכלת סביבה וניהול ברחובות כוללים קורסי תשתית בתחומי המנהל המהווים דרישה מוקדמת ללימודי מוסמך במנהל עסקים בירושלים, וכך מתאפשרת קבלה ללימודי המוסמך, כולל פטור ממבחן GMAT. לימודי המנהל הנכללים בתכנית הבוגר כוללים קורסי יסוד בחשבונאות, בשיווק ובמימון, וכן קורסים בהתנהגות ארגונית, ניהול משאבי אנוש, חקר ביצועים ומערכות מידע. התוכנית מיועדת לבעלי נתוני קבלה גבוהים במיוחד. ניתן להירשם לתכנית לפני תחילת שנה א' על סמך ציוני בגרות ופסיכומטרי, ולפני תחילת שנת הלימודים של שנה ב' על סמך ציוני בגרות, פסיכומטרי וציוני שנה א'. תלמידי התוכנית ידרשו לשמור על ממוצע של 85 במשך כל לימודיהם.

לפרטים נוספים ניתן לפנות:

אתר החוג: <http://departments.agri.huji.ac.il/economics717>

כתובת הפייסבוק: <https://www.facebook.com/environmental.economics1>

יו"ר החוג:

ד"ר עדו קן טלפון: 08-9489233, דוא"ל: iddo.kan@mail.huji.ac.il

יו"ר המחלקה:

פרופ' אלי פיינרמן: טלפון: 08-9489148, E-mail: eli.feinerman@mail.huji.ac.il

מזכירות החוג:

גב' מירי ארזי: טלפון: 08-9489230, E-mail: miriguy@savion.huji.ac.il

גב' דבורה חדד: טלפון: 08-9489845, E-mail: dvoraha@savion.huji.ac.il